

ובהרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

באור החיים תולדות רבנו הק'

פרק שביעי: רבינו בסאלי חכם עדיף...

אפס, היו מקרים בהם נזקק רבינו להכריע בסכסוכים שהתגלעו בין איש לרעהו, ועיתים שבחכמתו כי רבה נמנע מלהגיע לכדי דין תורה של ממש, בהכריעו בצורה חד משמעית את הויכוח.

יעיד על כך הסיפור הבא:

מעשה היה באחד מסוחריה האמידים של מרוקו, שנקלע בערב שבת לסאלי וחיפש אכסניה הגונה בה יוכל לעשות את השבת כדת וכדין. פגש באחד מעשירי הקהילה שהכירו מלפנים ושאלו אם יוכל להתארח בביתו, שמח העשיר לקראת ידידו זה ונענה בחפץ לב.

כיון שכן, ביקשו האורח בקשה נוספת. היו ת ועדיין יש עליו לסדר כמה עניינים דחופים בסאלי, ותרמילו מלא ועמוס בכסף, אין רצונו להסתובב בחוצות עיר עם סכומים רבים כל כך. מבקש הוא איפוא את המארח הנדיב כי ישא את תרמילו אל ביתו ויצניענו בו עד אחרי שבת.

הסכים המארח ברצון. קיבל את התרמיל והלך לביתו בעוד האורח נפנה לסדר עת ענייניו הוא.

אלא שגבר עליו יצרו של בעל הבית, מול התרמיל שהיה גדוש בסכום כסף רב מאד, והוא חמד את הממון לעצמו. במוצאי שבת, כאשר נפרד ממנו האורח לשלום ובקש את תרמילו, הכחיש המארח הכל. לא היו דברים מעולם, טען, לא תרמיל ולא כלום ואך שקר מדבר פיו של האורח. לא הועילו לו לאורח הנדהם כל טענותיו ומענותיו. המארח לא הודה בכלום. להדי"ם וזהו זה. לא נותרה ברירה בפני האורח הנבוך, הוא חיפש מקום בסאלי לעשות בו את הלילה, ולמחרת בבוקר התייצב בפני רבינו והזמין את מארחו לדין תורה. שמע רבינו את שני הצדדים וידע את אשר לפניו.

"ההיו לך עדים בשעה שמסרת לו את התרמיל?" שאל את האורח.

"לא, עמדנו לבדנו ליד עץ ונתתי לו את תרמיל הכסף!". "לך איפוא והזמן את העץ כי יבוא להעיד!" אמר לו רבינו, והאיש שנחון באמונה באמונת חכמים עזה מיהר לצאת אל העץ, סמוך ובטוח כי אולי יחולל כאן רבינו נס והעץ יבוא לבית הדין...

חלפו כמה דקות מתוחות, כאשר לפתע פנה רבינו אל בעל הדין בשאלה: "מה נראה לך, האם הוא כבר הגיע אל העץ?"

המארח שלא שם לב למלכודת שהונחה לרגליו מיהר לענות כי העץ רחוק מכאן ואי אפשר להגיע אליו כל כך מהר...

"יודע אתה אם כן איפה נמצא העץ המדובר?" נתן בו רבינו את עיניו, והמארח שנתפס בקלקלתו השפיל עיניו לקרקע, הודה והתוודה כי לא עמד בפני הפיתוי של נטילת הכסף. הוא מיהר לביתו כדי להביא את התרמיל הנעלם לבית הדין וקבל על עצמו לבל ישוב עוד לכסלה.

המשך בשבוע הבא

פניני אור החיים

ונשמרתם לנפשותיכם

'נפש כי תחטא בשגגה'. (ויקרא ד ב)

דברים מבהילים כותב האור החיים הקדוש:

כשאדם חוטא אפילו בשוגג. נחסרת ממנו חלק מנפשו. ועל ידי הקרבן הוא זוכה נפשו להאיר בכתחילה.

אמנם זה רק בשוגג. ונפש כי תחטא בשגגה.

אך במזיד חלילה, נחסרת כל הנפש, אפילו קרבן לא עוזר. אין דרך לתקן. זה נורא.

רק יום הכיפורים יכול להועיל לו. 'עד אשר ישוב ויעבור עליו יום הכיפורים ויחיה'.

וכמאמר הכתוב 'והשיבו וחיו'.

המיאוס שבעבירה!

'ונתן אהרן על שני השעירים גורלות, גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל'. (ויקרא טז ח)

בעבודת יום הכיפורים המובאת בפרשה, יש מצוה להביא שני שעירים, אחד יעלה לקרבן, והשני ישלח לעזאזל.

מביא על כך האור החיים הקדוש משל נאה, למלך שבדק את בגדי בניו.

ראה המלך כתם באחד הבגדים, שפשף המלך את הכתם והעבירו מעל הבגד. אך מה עושה המלך כשרואה בגד שהוא מלוכלך בלכלוך רב. במקרה כזה, נתן המלך את הבגד לאחד מעבדיו, אדם שרחוק מהממלכה ונעוניה, לכוה אחד לא יפריע גם בלכלוך רב.

המלך - הוא הקב"ה. השעיר שעלה עליו הגורל לה', מכפר על טומאת מקדש וקדשיו. עוונות אלו זקוקות לכפרה, אך אינן בדרגת מיאוס.

אך השעיר שעלה עליו הגורל לעזאזל, נושא את כל עוונות בני ישראל, קלות וחמורות, ועבירות הן מיאוס גדול!

הכפרה תהיה על ידי אחד מהרחוקים מהמלוכה, אחד שהוא אבן עבד המלך והמלך משתמש בו, אך לא בארמון, כי אם הרחק הרחק.

ומה אנו למדים מהמשל שמביא האור החיים: שעבירה אינה סתם דבר אסור. זה מאוס ומבזה לפני הקב"ה.

אוהבי ה' - שגאו רע!

מודה ועוזב ירוחם

'ותכחש שרה לאמור לא צחקתי כי יראה, ויאמר לא כי צחקת'. (בראשית יח טו)

דבר גדול יש לנו ללמוד משיחה זו, אומר לנו האור החיים הקדוש:

עבד שהוא נאמן לרבו מאוד, ובשוגג עשה דבר בלתי מתוקן, כשיבוא רבו להוכיח אותו, הרי שמרוב יראה הוא יכחש את המעשה.

בהכחשה הוא בעצם אומר, אני ירא ממך מאוד אדוני. עשיתי כך וכך ואני לא מסוגל אפילו לומר זאת בפניך. ההכחשה עצמה - כשהיא מגיעה מתוך מורא עצום שיש לעבד הנאמן - היא עצמה הוודאה.

ותכחש שרה, ומדוע, כי יראה!

על כך השיב אברהם אבינו:

נכון שההכחשה מגיעה מתוך מורא, אך הדרך היותר נעלה ורצויה היא - להודות!

רצון ה' הוא שהאדם יתודה ויאמר בפירוש, עשיתי כך וכך. הכוונה בהכחשה היא טובה, אבל הדרך הרצויה היא להתוודות בדברים, חטאתי.

וכמו שאומר הנביא: 'מודה ועוזב - ירוחם'!

כל זמן שהנר דולק

'אם חבול תחבול שלמת רעך, עד בוא השמש תשיבנו לו'. (שמות כב ח)

הקב"ה מפקיד ביד האדם את הנשמה.

נפש האדם מגיעה ממקום גבוה מאוד, מאורו של הקב"ה, וכפי שנאמר בתהילים 'נוטה אור כשלמה'. ומכאן שנפש האדם משולה לבגד.

אומר האור החיים הקדוש דברי מוסר נוקבים:

אם חבול תחבול שלמת רעך. קורה ואדם ממשכן את נפשו, נעשה בעל חוב בגלל חטאיו.

'עד בוא השמש תשיבנו לו', כל זמן שלא באה השמש, כל זמן שהאדם חי, יש לו הזדמנות לעשות תשובה.

עד בוא השמש, שלא יהיה חלילה מאוחר מדי!

כל זמן שהנר דולק אפשר לתקן. תשב אנוש עד דכא, עד דכדוכה של נפש.

ברוך אתה ה', הרוצה בתשובה!

המשך בעמוד ג'

ספיר ויהלום פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

מלאכי החבלה

היה זה בליל י"ד בשבט שנת תש"ל. ביום זה חל יום ההלולא של המקובל הקדוש רבי יצחק אביחצירא הי"ד, צעיר בניו של מרן הגאון הקדוש רבי יעקב אביחצירא בעל 'אביר יעקב', שנרצח במסעו לאיסוף כספים להחזקת הישיבה הקדושה בתאילנד.

לכבוד ההלולא ערך בן אחיו, הגאון הקדוש רבי ישראל אביחצירא ז"ע, 'הבבא סאלי', סעודה בבית מדרשו יחד עם תלמידים ומקורבים.

בעצומה של הסעודה נפתחה הדלת, ויהודי הדור פנים, עטור זקן ארוך ופאות עבותות, נכנס בעדה. לתדהמתם של הנוכחים קם הבבא סאלי ממקומו וצוה על הנכנס לעזוב את המקום תיכף ומיד!

למרות התדהמה לא העז איש לשאול את פי הבבא סאלי לפרש ההתרחשות המוזרה שהיו עדים לה, וכך המשיכה הסעודה להתנהל כסדרה כשבחלל מרחפת התמיהה הגדולה.

זמן מה חלף, ובעת שירת פיוטים וזמירות נפנה הבבא סאלי לחתנו שישב לצדו וסיפר לו:

"דודי רבי יצחק, בעל ההלולא, הזדמן פעם לעיר קובלנקה שבמרוקו, ארץ מכורתנו, לצורך איסוף תרומות לשיבתנו הקדושה.

יהודי העיר שחרדו לכבודו, ערכו סעודה גדולה בנוכחות כל רבני העיר ונכבדיה, ובין המוזמנים היה גם נשיא הקהילה שהיה ידוע כאיש שחצן ורודף כבוד, אדם אלים ומסוכן המסוגל לנקום ולנטור עד כדי מסירה לשלטונות.

כאשר הגיעה שעת הסעודה, הפיעו כל המוזמנים וישבו במקומותיהם, חוץ מאותו נשיא שמשום מה התמהמה והתעכב מלבוא. אנשי הקהילה, שחששו מקנאתו היתרה לכבוד עצמו, רצו להמתין ולחכות עד שיגיע גם הוא, אך רבי יצחק מנע בעדם וצוה עליהם ליטול ידיים ולהסב לסעודה. רק בשעת לילה מאוחרת התייצב הנשיא במקום בו נערכה הסעודה, שכבר כמעט והסתיימה.

לחרדתם של הנוכחים, החל רבי יצחק לצעוק על הנשיא: "רשע, טמא, ברח והסתלק מפה!" ראש הקהל המבוש והנכלם שב על עקבותיו וחזר לביתו.

המשתתפים בסעודה לא יכלו לכבוש את השמחה שחשו בליבם למראה אידו של הנשיא התקיף, אבל חש כבד פעם בקרבם כשהרהרו במה שהוא מסוגל לעולל להם כנקמה על ביזיונותיו הגדולים. למחרת בבוקר ניגש אל רבי יצחק בעל הבית המארח עם נכבדי הקהילה, וביקשו ממנו רשות ללכת לפייס את הנשיא ולהזמין לסעוד את סעודת הצהריים יחד עם רבי יצחק עצמו, אולי הזמנה זו תפייס את דעתו ותניח את זעפו על אנשי הקהילה שלא מחו על כבודו.

"אני קיללתי את נשיא הקהילה בקללות נמרצות?" התפלא רבי יצחק, "אינני מקלל יהודים, חלילה לי, כנראה חלמתי זאת באישון לילה!"

הנכבדים ניסו להזכיר לרבי יצחק את מאורעות יום האתמול, אך הוא התעקש שלא היו דברים מעולם, ועמד על דעתו שלא קילל את הנשיא כלל.

לאחר שחזר בעל הבית והזכיר לרבי יצחק שוב את הקללות בהן קילל את הנשיא אמש, לחש לו רבי יצחק באזנו:

"צודק אתה שיצאו קללות מפי, אבל הן לא היו מכוונות לנשיא הקהילה, אלא למלאך חבלה שנוצר

מעוון חמור מאוד וצעד לפניו. אותו קיללתי..."

בעל הבית שמע את הדברים ומפני כבודו של האורח לא הגיב, אך בלבו פקפק בהם, ורק ביקש שוב רשות ללכת להזמין את הנשיא כדי שלא יקפיד עליהם.

הסכים רבי יצחק, והמשלחת יצאה לבית הנשיא. כשהגיעו לביתו החלו להפציר בו שלא יעסעע בני העיר.

"חכמי העיר תאפיללאת, ממנה הגיע רבי יצחק, אינם מתונים ושקולים כחכמי עירנו", הסבירו לו, "כל המאורע קרה בשגגה."

נשיא הקהילה שמע את דבריהם באורך רוח שלא כהרגלו, ואמר להם: "ידידי היקרים, אין לי שום כעס עליכם, החכם רבי יצחק יודע את מי ומדוע קילל..."

נכבדי הקהילה החניקו אנחת רווחה על כך שיושבו ההדורים, והתפזרו איש איש לביתו בלב קל. רק בעל הבית בו התארח רבי יצחק, שהסתקרן לדעת במה דברים אמורים ומדוע לא הקפיד הנשיא כדרכו, התעכב מללכת והפציר בו שיגלה לו את סודו.

לבסוף אמר לו הנשיא: "אתמול התאחרתי מלבוא לסעודה, כי בדרכי לשם פיתה אותי השטן ונכשלתי בעבירה חמורה, ראה זאת החכם בעיני קדשו וקילל קללה נמרצת."

נוכח בעל הבית לדעת שאכן כך היה ומדברי רבי יצחק לא נפל דבר.

סיים הבבא סאלי את סיפורו והבליע כבדרך אגב לחתנו: "אם רבי יצחק צעק וגידף על מלאך חבלה אחד, מה אעשה אני שראיתי חמש מאות מלאכי חבלה? וכי לא אצעק?"

אחת מן העובדות החשובות בבית המקדש ביום הכיפורים היא הטלת הגורל בין שני השעירים, הקרבת האחד לה' ושלוחו של האחר, עליו התוודה הכהן הגדול את עוונות בני ישראל לעזאזל שיכפר עליהם במותו.

סוד עבודה זו נתבאר על ידי רבנו חיים בן-עטר זי"ע בפירושו 'אור החיים' הקדוש (ויקרא טו ז) לאורם של דברי חכמינו במסכת אבות (פ"ד מ"א), שהעושה מצווה בורא לעצמו סגור שימליץ טוב בעדו, והעושה עבירה בורא לעצמו קטגור שמקטרג ומשטין עליו.

משנה זו באר רבנו הארי"ל על פי דברי הוזהר הקדוש (ח"ג פג), שהעוון הנולד ממעשה העבירה הוא עצמו הקטגור המייסר את האיש החוטא, כדברי הנביא (ירמיה ב יט) 'תיסרך רעתך'.

אך עלה הרצון מלפני אב הרחמן לתת לאדם אפשרות לשוב בתשובה ועל ידי כפרת חטאו להכריז את המזיקים שנבראו ממעשיו ומצערם אותו, ותיקן דרך תשובה על ידי הקרבת קרבנות.

וצוה הבורא שהמביא קרבן יסמוך את ידיו על ראש הבמה ויתוודה על חטאו, ולאחר שהתוודה והקריב את הקרבן, יסיר ויסלק ממנו הבורא יתברך את כוחות החיצונים שהתהוו ממעשיו הרעים ויעקור מקרבן את הרושם הרע עד שיהיה נקי כבתחילה וללא רבב.

כל זאת בחטא שנעשה בשוגג. אולם חטא שנעשה במזיד עונו גדול ואין הקרבן מכפר עליו, כמאמר הכתוב 'זבח רשעים תועבה' (משלי כא כז), ואין הבורא חפץ שיוקרב על מזבח קרבן מאוס ומתועב.

וזה ענין שני השעירים: ביום הכיפורים הבורא יתברך נושא עוון ועובר על פשע ומקבל בתשובה בין את השוגגים ובין את המזידים. ועל כן, שעיר אחד קרב בבית המקדש ומכפר על החטאים הקלים עליהם ציווה הבורא שיתכפרו על ידי קרבן, כגון אדם שנכנס בטומאה לבית המקדש או אכל בטומאתו מבשר הקרבנות.

ואילו השעיר השני, מכפר על העוונות שנעשו במזיד, ואין מן הדין שיקרב במקדש, על כן נשלח למות בריסקו איברים במורד העזאזל ולכפר על כל עוונותיהם של בית ישראל, השוגגים והמזידים כאחד.

לב נשבר

אין לך תפילה ששבה ריקם, כל תפילה פועלת פעלתה לטובה.

גילו לנו רבותינו, כי גם תפילות כאילו שהיו בהן פגמים וחסרונות, כגון שלא באו מתוך כוונה טהורה ויצאו מן הפה כמצוות אנשים מלומדה בלא שהאדם הקדיש להן תשומת לב מספקת, אף שלעת עתה עדיין לא עלו תפילות אלו למקומן ברקיע העליון ולא פעלו מאומה, מכל מקום גם הן יזכו בסופו של דבר להגיע אל תקונן המושלם, לעלות ולפעול את פעלתן הטובה בשלמות.

אחד מתלמידי אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש, שהתגורר באחד הכפרים שבסביבת מזיב'ו, היה רגיל לבוא אליו ליום הכיפורים בכל שנה.

נוהג היה אותו תלמיד לבוא כבר מבעוד לילה, ליל ערב יום הכיפורים, על מנת לערוך את הכפרות בצל רבו.

השנים חלפו והתלמיד הזקין, עד שבאחת השנים קשתה עליו הנסיעה מבעוד לילה, והחליט לחגוג ממנהגו ולצאת למזיב'ו רק בערב יום הכיפורים בבוקר.

הדרך בת ארבע או חמש הפרסאות שהפרידה בין עירו למזיב'ו לא היתה אמורה לארוך יותר משעתיים, וזמנו היה בידו להגיע למזיב'ו בעוד היום גדול.

ערב יום הכיפורים שחרית צרר היהודי את טליתו ומחזורו בתרמיל, הכניס לתוכו את הקיטל ועלה על סוסו לכיוון מזיב'ו.

הדרך הקצרה ביותר למזיב'ו עוברת בתוך אחד מאותם יערות שפורוליה משופעת בהם, והתלמיד, ששמו לא פורש, כיוון את סוסו בינות לעצים בדרך המוכרת לו היטב.

אך הפעם היה דבר מה שונה.

הוא חש בעייפות הנופלת עליו, שמורות עיניו כמעט נעצמו והוא לא הצליח להמשיך בדרך. השמש עוד עשתה את דרכה במעלה הרקיע. היום עוד גדול, וטרם חלפה מחציתו.

נמלך התלמיד בדעתו, קשר את סוסו לאחד העצים ושכב לתנומה קצרה על מרבד עלים תחת אחד האילנות.

התנומה התארכה לה שעות ארוכות. החמה טיפסה לרום הרקיע והחלה לנטות מערבה, והחסיד נם בשלווה.

הציפורים לא הפריעו את מנוחתו, והסוס עסוק היה בקיום מצוות האכילה בערב יום כיפור ולא הקיץ את בעליו.

רק כעבור כמה שעות ארוכות התעורר החסיד בבהלה. הוא נשא את עיניו השמימה ופניו חורו.

המשך מעמוד א'

ליישר את הלב ואת המעשים

'והשבות אל לבבך... ושב עד ה'
אלוקיך ושמעת בקולו'. (דברים ל א-ב)

בפרק ל, פסוק א' כתוב 'והשבות אל לבבך', ובפסוק ג' כתוב שוב 'ושבת עד ה' אלוך'.

אומר האור החיים הקדוש, שתי משמעויות יש כאן.

יש ליישר את הלב מהדעות הפסולות. כשאדם הולך בדרך הרעה - לבו טועה, ומוזה צריך לשוב. להכיר ולדעת שלא טוב עשה. 'והשבות אל לבבך'.

וכמובן להיטיב את הדרכים ולשוב בפועל לדרך הטובה. 'ושבת עד ה' אלוך'.

להכיר בדרך הטובה, וללכת בה.

בזרועו יקבץ

'ושב ה' אלוך את שבותך, ורחמך,
ושב וקבצך'. (דברים ל ג)

לו היינו יודעים מה מעשיו עושים וגורמים.

חושב אדם לעצמו, נכשלותי בעבירה, מה כבר קרה. הוא לא מרגיש שקרה כאן משהו בפועל. נשבר או התקלקל משהו. מקסימום לא עשיתי מה שאמרתי לי.

חס וחלילה לחשוב כך. האור החיים הקדוש מבאר בכמה מקומות, כי כאשר נכשל אדם בעבירה, נופלים חלקי קדושה בשבי הקליפות רחמנא לילצל.

כעת הוא שבת בשבוה. מה יהא על אותם חלקי קדושה שנפלו בשבי?

אומר האור החיים הקדוש, זה מדויק בפסוק:

בהפרש של מספר מילים כתוב כאן פעמיים את המילה 'ושב'.

ה'ושב' הראשון פירושו שה' ישיב מהשבי את חלקי הקדושה שנשבו מצד המעשים הרעים.

וכנגד החלק הנגלה, היציאה מהגלות בה אנו נמצאים, 'ושב וקבצך'.

נוסע היה הרב הקדוש רבי דוד ממיקוליב ז"ע, מתלמידי רבנו הקדוש הבעל שם טוב ז"ע, אל הרב הקדוש רבי פנחס מקוריץ ז"ע.

שנה אחת בערב יום הכיפורים היה רבי פנחס מקוריץ טרוד מאוד מחמת קטרוג גדול שהיה על כלל ישראל.

באותה שנה נסע רבי דוד לרבי פנחס מקוריץ ליום הכיפורים, בהגיעו לשם בערב היום הקדוש, הביא עמו אברך אחד שמעולם לא היה אצל רבי פנחס, אך היה ניכר עליו שהוא אדם קדוש ומורם מעם.

קירב רבי פנחס מאוד את האברך, וכיבד אותו בכוס משקה, ומיד כשסיים לשתות הגיש לו רבי פנחס כוס שנייה ולאחריה כוס נוספת, עד שהשקהו בחמש כוסות י"ש.

חש האברך בעייפות רבה מחמת השכר ששתה, והלך לאכסניה לנוח מעט לפני 'כל נדרי', אך נפלה עליו תרדמה עמוקה.

ניסה רבי דוד להעיר את האברך, אך הוא ישן עמוקות ולא עלה בידו.

בלית ברירה הותיר אותו רבי דוד ישן, והלך להתפלל לבדו, כשהוא אפוף צער על האורח שלא הגיע לתפילה.

בשובו מן התפילה שב רבי דוד לאכסניה וראה שהאברך עדיין ישן. בבוקר, כשהלך לתפילת שחרית עדיין ישן האברך, וגם אז לא עלה בידו להעירו.

רק לפני תפילת נעילה, התעורר האברך ובא לבית הכנסת.

עוד לפני שפצה רבי דוד את פיו להשמיע באוזניו דברי מוסר על כך שישן במשך כל היום הקדוש, פרץ האברך בבכי גדול ובכאב לב על זה שעבר עליו היום הקדוש באופן כזה שישן כל הזמן.

כראות רבי פנחס מקוריץ את לבבו הנשבר והנדכה פנה אליו: "דע לך, כי בערב יום הכיפורים ראיתי שיש קטרוג גדול על כלל ישראל, ולא היה בידי לבטלו כיוון שלא היה ביכולתי לבוא ללב נשבר ונדכה בתכלית. כשראיתי אותך נתתי לך בכוונה לשתות כדי שתישן במשך יום הכיפורים, ותבוא לידי לב נשבר ונדכה, ועל ידי זה באמת נמתקו כל הדינים ונהפכו לחסדים".

כאן המקום להביא את שהקשה הרב הקדוש רבי שמחה בונם מפרשיסחא ז"ע (רמתיים צופים' א יט) על הפסוק (תהלים קמז ג) 'הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם', כי לכאורה, אם הוא מרפא - שוב אין כאן לב נשבר, והלא ידועה מעלת הלב נשבר בעבודת ה'.

אכן, הפרוש שמרפא לב נשבר היינו שלא יהיה בעצבות, שכן אי אפשר להגיע ללב נשבר בלא עצבות, אבל מאידך העצבות היא אכן נגף בעבודת ה'. על כן מה עושה הקדוש ברוך הוא? הוא ברחמיו הרבים 'מחבש לעצבותם' - מסיר העצבות מן הלב, ומה שנשאר הוא 'שבורי לב' - לב נשבר מתוך שמחה. נמצא שהרפואה היא בניקוי הלב נשבר מן העצבות, אבל הלב עדיין נותר בשברונו.

כתב רבנו חיים בן-עטר ז"ע בפירושו 'אור החיים' הקדוש לפסוק 'ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמור' (דברים ג כג), שהתנאי הראשון לקבלת התפילה הוא שיתפלל האדם כעני הדופק על הפתח, וכמלאמר החכם מכל אדם (משלי יח כג): 'תחנונים ידבר רש'.

רמז לכן שהתפילה מתקבלת אם מתפלל האדם כעבד לפני רבו ומדבר בתחנונים, כתב הגאון הקדוש רבי יעקב אביחצירא ז"ע בספרו 'פיתוחי חותם' על הפסוק הסמוך (דברים שם פסוק כד) 'אדני אלהים אתה החלול להראות את עבדך' - משה רבנו אמר, שבזכות שקרא עצמו עבד, זכה שהחלל הקדוש ברוך הוא להראותו את גדלו ואת ידו החזקה.

רמז אחר לכך שצריך האדם לראות את עצמו כעני העומד בפתח בעת התפילה, כתב בספרו 'אלף בינה' (אות ז) על מילות הפסוק הנאמרות לפני תפילת העמידה 'ופי יגיד', העולות בגימטריא כמניין 'עני'.

רמז נוסף כתב הרב הקדוש רבי יהושע מדזיקוב ז"ע

קו האופק נצבע למלא ארכו בכתום עז, וגלגל החמה כבר מוסתר היה מאחורי צמרות העצים.

המשמעות חדרה להכרתו במהירות. נותרו דקות בודדות עד לכניסת היום, והוא תקוע כאן ביער בינות לעצים ולבעלי החיים.

קשה לתאר את עגמת הנפש של היהודי, שבמקום להתעלות בבית מדרשו של הבעל שם טוב הקדוש ביום הנעלה ביותר, מצא את עצמו ללא מניין, ללא בית כנסת וללא נפש חיה נוספת...

ברירה אחרת לא היתה לו. הוא קשר במהירות את חפצי המוקצה לאחד הענפים, לבש את הקיטל והתעטף בטלית, והוציא מן הצרור את המחזור.

במהירות עצומה התפלל את תפילת המנחה של ערב היום הקדוש, טרם תשקע השמש, ואחר ניסה לזמזם בקול מרוסק את מילות תפילת 'כל נדרי' בנעימה המסורתית לאור הלבנה, על רקע נהמותיהם של בעלי החיים שיצאו לבקש טרף.

כך התפלל את תפילות הלילה, כשהוא אינו מדלג על מאום. שיר הייחוד, ומשניות יומא, ומזמורי תהלים, בדיוק כמנהגו במזיבוז, אך לבו שבור היה לרסיסים. יום כיפור שכזה...

אותו יום כיפור קיים בהידור את מנהג חסידים ואנשי מעשה שלא לישון כל הלילה, ככהן הגדול בבית המקדש.

כל הלילה התהפך על המצע המאולתר שמצא לעצמו בקרחת היער. כל רחש הקפיץ אותו ממקומו, וקשה היה לו שלא לדמיין חרקים ורמשים הרוחשים סביבו. יללות הזאבים וצרחות עופות הלילה אף הן לא תרמו לשלוות נפשו, ורק כשעלה עמוד השחר נרדם לזמן קצר, אך מייד הקיץ וקם לתפילות היום.

הוא שפך את נפשו בתפילת שחרית, וניסה למצוא תחליף לקריאת התורה בקריאת הפסוקים מתוך המחזור. אחר אימץ את מיתרי קולו ואת חושי המוזיקליים בנעימת סדר העבודה, שנשמעת היתה לאזניו כצרמוניה נלעגת.

לבו נמס והיה למים, והדמעות זלגו מעיניו ללא הפוגה, עד שנפשו כמעט וכלתה.

בפעם הראשונה בחייו מצא את עצמו נושא את עינו השמימה בתפילת נעילה בציפייה לסיום היום הקדוש, וברגע שבו נצנצו לעומתו שלשה כוכבים בינוניים, מיהר להתפלל ערבית, עלה על סוסו ודהר למזיבוז.

בית המדרש במזיבוז מואר היה באור יקרות. המתפללים עטפו הלבן שהתעלו לפסגות של רוממות, התקשו להיפרד מקדושת היום אותו האריכו כמידת האפשר, ומעיינות הדמעה נפתחו מחדש כשכנסו פנימה. הניגוד בין היום הקדוש שעבר עליו ליום הקדוש שרגיל היה לו מדי שנה הכה בו.

הבעל שם טוב האיר אליו פנים: "אל תבכה ואל תצטער ממה שעבר עליך, כי הכול היה מן השמיים לטובה".

דע לך, לא במקרה קרה לך כל זאת. ההשגחה העליונה היא שהולכה את פעמך לאותו יער, ותפקיד גדול הוטל עליך. אותן התפילות שהתפללת בשעת הדחק, מתוך צער ושברון לב, פעלו פעולה עצומה ופתחו את כל שערי שמים.

שום מקטרג לא יכול היה לתפילות אלו, אשר עלו מעלה מעלה בעולמות העליונים והגיעו עד כיסא הכבוד, ולא זו בלבד, אלא הועילה תפילתך, אשר התפללת ביער ובלא מניין, להעלות אתה יחד את כל התפילות של היהודים אשר מתפללים בשדות וביערות".

הרי לנו עד היכן מגיע כוחה של תפילה שבאה מתוך הדחק, ההכנעה ושברון הלב, עד שעל ידה נעשית עלייה לעוד תפילות רבות נוספות.

גם לצדיקים ניתן הכוח להעלות עם תפילתם את תפילות שאר עמך בית ישראל, כפי שנראה לקמן.

(עשרת ישועה פר' קרח מאמר ו), על הכתוב (תהלים נא ט) 'לב נשבר ונדכה אלהים לא תבוז': אם 'נשבור' את תבת לב לשניים, יהיה בידינו מספר ששה-עשר כמניין 'איה' מקום כבודו, רמז לכך שהיכן שישנו לב נשבר ונדכה, שם שוכן הקדוש ברוך הוא, כמו שאמר הכתוב (ישעיה נז טו): 'כי כה אמר רם ונישא שוכן עד וקדוש שמו: מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח'. וזה הוא מקום כבודו של הבורא יתברך ששוכן כביכול בלב הנשבר והנדכה.

הוסיף על כך הרב הקדוש רבי יעקב יוסף מספינקא ז"ע בספרו 'ש"ח יעקב יוסף' (דרשות עמ' שסו), פרוש על הפסוק (תהלים קב יח) 'פנה אל תפילת הערער ולא בזה את תפילתם', אותו פרש רש"י, שערער הוא הזועק זעקת שבר. כי כאשר האדם הוא 'לב נשבר', הבורא יתברך שוכן אצלו, כי שם מקום כבודו, ו'לב נשבר ונדכה אלהים לא תבוז', וממילא אינו בוזת את תפילתו אלא מקבלה.

מתיבתא אור החיים

אבל מ'אין עול' דריש הא דכל מעשיו נפרעין כו' והוא אומר הן כו'. וזהו כהספרי.

ורבינו כאן פירש כרש"י, וי"ל דדבריהם א"ש עם הא דאיתא בתענית, דמהא דאיתא בתענית לדרוש 'אל אמונה' דנפרעין מן הצדיקים בעולם הזה על עבירה קלה שעושין, מובן שיש צדיקים שאיננו רואים בעולם הזה שילום שכרם, כי בעולם הזה נפרעים מהם, וזהו שפירש רש"י הפסוק 'אל אמונה' לשלם לצדיקים לעולם הבא, כי בעולם הזה הלא נפרעין מהם, והגם שבפשטות נראה כוונת הש"ס ד'אל אמונה' היינו שהוא נאמן להיפרע בעולם הזה גם מן הצדיקים על עבירות קלות שעשו, מ"מ יתכן לפרש על דרך זה גם שהאמונה היא על מה שמאמת דבריו לשלם שכרם לעולם הבא, וא"כ מקור הדברים א"ש מהגמרא בתענית.

ובמהרש"א שם הקשה עוד דלכאורה תלה תניא בדלא תניא, שהרי נפרעין מן הצדיקים בעוה"ז אנו רואין, ונפרעין מן הרשעים בעולם הבא אין אנו רואין עכשיו, והיה ראוי שיאמר בהיפך כשם שאנו רואין שנפרעין מן הצדיקים בעולם הזה כך נפרעין מן הרשעים בעוה"ז, וכה"ג יש לדקדק גבי 'ואין עול' כשם שמשלם שכר כו', וכתב לפרש דמשום שאנו רואין צדיק ורע לו בעוה"ז, לכן קאמר אל תתמה על כך, ד'אל אמונה' הוא, דכשם שנפרעין מרשעים לעוה"ב אפילו על עבירה קלה, כך נפרעין מהצדיקים בעוה"ז אפילו על עבירה קלה, דאין אדם צדיק בארץ וגו' ולא יחטא. וכה"ג אמר 'ואין עול' כשם שמשלמים כו', שאל תתמה על רשע וטוב לו בעולם הזה, דכשם שמשלמין שכר טוב לצדיקים לעולם הבא אפילו על מצוה קלה, כך משלמין שכר לרשעים בעולם הזה על מצוה קלה שעשו.

וראה מה שכתב רבינו בפרשת וילך (לעיל לא יח): כי אמר הנביא (ישעיה כו ח) 'בסאסאה בשלחה' וגו', ואמרו רבותינו ז"ל (סוטה ה): במדה שאדם מודד בה מודדין לו, והוא ישפוט בצדק, 'אל אמונה ואין עול'.

כך וכך עשית ביום פלוני וכך וכך עשית ביום פלוני, אתה מאמין בדברים הללו, והוא אומר הן, אומרים לו חתום, שנאמר (איוב לו ז) 'ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו'. 'צדיק וישר הוא', והוא מצדיק את הדין ואומר יפה נידנת, וכן הוא אומר (תהלים נא ו) 'למען תצדק בדברך'.

ובתענית (יא). איתא: 'אל אמונה' כשם שנפרעין מן הרשעים לעולם הבא אפילו על עבירה קלה שעושין, כך נפרעין מן הצדיקים בעולם הזה על עבירה קלה שעושין. 'ואין עול', כשם שמשלמין שכר לצדיקים לעולם הבא אפילו על מצוה קלה שעושין, כך משלמין שכר לרשעים בעולם הזה אפילו על מצוה קלה שעושין.

והמהרש"א בחידושי אגדות העיר דבתענית דריש העונש לשניהם מ'אל אמונה' ושכר לשניהם מ'אין עול', ואילו רש"י בחומש מפרש שניהם לענין שכר, 'אל אמונה' לשלם לצדיקים שכרם לעולם הבא כו', ו'אין עול' לשלם לרשעים צדקתם בעולם הזה. וכתב שם: ויותר נכון גירסת הילקוט בסוגיא דשמעתין דבין שכר לצדיקים ובין שכר לרשעים ובין עונש לצדיקים ובין עונש לרשעים, כולה מילתא יליף מ'אל אמונה'.

כתב רבינו (דברים לב ד): הצור תמים פעלו. פירוש לפי שקדם ואמר שעסק התורה יסובב טל ומטר, לזה העיר שאם האדם עסק בתורה ומזונותיו קשים ולחם אין, או שרואה אדם שאין עליו עול תורה ומואס בלומדיה ומודדין לו במדה גסה אכול ושבע והותר כיעודים שנאמרו ללומדי תורה ונהפוך הוא, לא מפני זה יבעט ותולד בו ח"ו מינות אלא יצדיק הדין עליו ויאמר ה' אמת ודינו דין אמת, והוא אומר הצור פירוש לשון תוקף וחזק וזה יגיד אל יד ה' הרודה באדם אף על פי כן תצדיק ותאמר תמים פעלו, זה כנגד מה שרואה את שדרכו למדוד בגסה של טובה ומדדו בדקה, וגמר אומר כי כל דרכיו משפט כלל בזה גם את שדרכו למדוד טובה בדקה ומדדו לו בגסה, כי כל דרכיו משפט כי לא הביא יסורין על הצדיק עד שנתחייב בהם ולא הביא טובה על הרשעים אלא אם זכו לה כפי מעשיהם. וגמר אומר אל אמונה וגו' ואמרו רבותינו ז"ל (ספרי) אל אמונה לשלם לצדיקים צדקתם לעולם הבא ואין עול לשלם לרשעים צדקתם בעולם הזה, והכונה במאמר זה על פי דבריהם שאמרו (מדרש תהלים ד) בפסוק נתת שמחה בלבי מעת דגגם ותירושם רבו שאמר דוד כי מעת שראה שלות הרשעים נשא קל וחומר בעצמו ומה לאלו שהם עובדי רצונו כך וכך, והוא אומר אל אמונה פירוש יצדיק הצדיק אמונת שכרו בה' כשיראה מדת ואין עול שהוא שכר הרשעים שבעולם הזה על מיעוט זכותם:

ומה שכתב רבינו שאמרו ז"ל אל אמונה לשלם לצדיקים וכו', כן הוא בספרי: 'אל אמונה', כשם שמשלם לצדיק גמור שכר מצוה שעשה בעולם הזה לעולם הבא, כך משלם לרשע גמור שכר מצוה קלה שעשה בעולם הזה בעולם הזה, וכשם שנפרע מרשע גמור על עבירה שעשה בעולם הזה לעולם הבא, כך נפרע מצדיק גמור על עבירה קלה שעשה בעולם הזה בעולם הזה. 'ואין עול', כשאדם נפטר מן העולם באים כל מעשיו ונפרטים לפניו ואומרים לו

גם אתם זכיתם לישועה בזכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו

למייל המערכת m028039999@gmail.com

או לפקס 02-5385689

או בנדרים פלוס - באר ישראל

אור הישועות מכתבי הלומדים

ממינוס לפלוס +

היות ואני קורא מידי שבוע את העלון לכבודו של האור החיים הקדוש וראיתי שאתם מביאים סיפור ישועה בזכות בעל האור החיים הקדוש, על כן לא אמנע טוב מבעליו ואספר מה דברידיו הוי עובדא:

שכששמעתי את הסגולה שמי שסיים מידי שבוע את הלימוד בספר אור החיים הקדוש יזכה לישועה, קיבלתי על עצמי בלי נדר לסיים מידי שבוע. מצבי הכלכלי היה קצת בדוחק, והנה הפלא ופלא מתאריך טו תמוז ביום הירצייט של האור החיים בו קיבלתי על עצמי את הלימוד בספרו אור החיים, חשבון הבנק שלי נכנס למצב פלוס + והיתה הרווחה, לאחר תקופה קצרה התרשלתי בלימוד ולא סיימתי מידי שבוע עד הסוף, וחשבונתי בבנק נתן לי תזכורת משמים ונכנסתי שוב למינוס בראותי את זאת, קיבלתי ע"ע שוב שלא להפסיד את הלימוד ולהתאמץ על כך במיוחד ומאז ב"ה פרנסתי התרחבה ב"ה והוכפלה.

זו ההזדמנות לפרסם את הסגולה ללמוד בספרו וכל הזקוק לכל ישועה, ייושע בקרוב בעז"ה.

ב. ל.

הפרטים המלאים שמורים במערכת

מחוברים לחיים

לשמיעת שיעורים ודרשות

חייגו: 03-617-1077

